

VYBRANÉ STRATIGRAFICKÉ PROBLÉMY SILURU A DEVONU BARRANDIENU
Z HLEDISKA KONODONTOVÉ FAUNY

L. Slavík

Geologický ústav Akademie věd ČR, Rozvojová 135, 165 02 Praha 6, slavik@gli.cas.cz

Konodontová zonace představuje klasický a široce používaný nástroj pro relativní datování paleozoických hornin a meziregionální korelace. Zvláště pro stratotypovou oblast Barrandienu je dobře zpracovaná biostratigrafie naprosto klíčovým a základním předpokladem pro zachování jejího významu a celosvětového přínosu a rovněž pro dlouhodobou udržitelnost domácích stratotypů. Dříve nedostatečná konodontová data ve zpracovávaném intervalu ludlow – ems v Barrandienu jsou v posledních letech rychle doplňována, ještě ale zbývá doplnit množství informací o distribuci konodontů z řady stratigrafických úrovní a ustanovit regionální konodontové zonace v několika stupních. V následném porovnání s biostratigrafickými daty z dalších faunistických skupin (dakryokonaridů, graptolitů) můžeme dosáhnout značné korelační přesnosti.

Při zpracovávání a studiu svrchnosilurských a spodnodevonských konodontových faun z Barrandienu a dalších regionů (Frankenwald, španělské centrální Pyreneje, Guadarrama, Nevada a Baltika), ve spolupráci s kolegy P. Carlsem (TU Braunschweig), J.I. Valenzuela-Ríoem (Univ. Valencia) a M.A. Murphym (Univ. California) byla nalezena řada diskrepancí v dnes používaných „standardních“ globálních konodontových sukcesích. Konodontová společenstva z paleozoika Barrandienu, zejména ze siluru a devonu, mají přitom zásadní význam pro kontrolu funkčnosti a pro případnou revizi globální konodontové stratigrafie. Korelační přesnost je však do značné míry negativně ovlivněna formalismy a nesprávným nebo nepřesným používáním některých konodontových zón. Velkým problémem jsou mnohdy „dědičné chyby“, které se drží v literatuře a v povědomí specialistů někdy i tři desetiletí a velmi komplikují samotnou stratigrafii. Některé mýty a omyly v interpretacích vedou až k takovým extrémům jako je například nešťastné umístění stratotypu hranice prag/ems (Zinzilban, Uzbekistán), které se velmi vzdaluje všem tradičním hranicím mezi těmito stupni (jak německé a belgické bázi emsu, tak i bázi „Kapličky“ v Barrandienu).

V příspěvku budou diskutovány stratigrafické problémy svrchního siluru a spodního devonu, jak z globálního, tak i z regionálního hlediska – Barrandienu, mezi které mimo jiné patří následující:

- 1) Standardně používaná konodontová zonace svrchního siluru (např. Silurian times 1995) je problematická – zóna *detorta* začíná v přídolí Barrandienu již pod prvním výskytem taxonu *eosteinhornensis* s.s. (Carls & Slavík in prep.). Obě zóny (*detorta* a *eosteinhornensis*) tak ztrácejí původní biostratigrafický smysl. Vlivem nesprávného určení některých taxonů je široce používána i tzv. „*remscheidensis* - intervalová zóna“ pro většinu přídolí. Raně devonský taxon *remscheidensis* se však v siluru nikde nevyskytuje.
- 2) Spodní hranice devonu v Barrandienu není podložena publikovanými konodontovými daty; zonace publikovaná Jeppssonem (1988) na Klonku je chybná a nepoužitelná – indexy ustanovených zón se vyskytují mnohem níže; taxony *eosteinhornensis* a *remscheidensis* jsou nesprávně identifikovány.
- 3) Konodontová stratigrafie lochkovu je negativně ovlivněna diskrepancemi v globální konodontové zonaci. Biostratigrafická data z lochkovu Barrandienu ukazují, že podobně jako v pragu, je standardní konodontová škála pro stratotypovou oblast nepoužitelná.

Stupeň prag se vzhledem k problematickému vymezení na základě stratotypů (GSSP) pro spodní a hlavně pak svrchní hranici dostává do komplikované pozice. Přítomnost dříve záhadného, nikdy nevyobrazeného a nezdokumentovaného taxonu, na základě kterého byla spodní hranice původně definována, byla novým vzorkováním a revizí systematiky ověřena a hranice byla nově fixována (Slavík a Hladil 2004). Tyto kroky k záchraně pragu jako světového korelačního standardu však nejsou zdaleka dostatečné. Nutná bude mezinárodní a domácí podpora k revizi stratotypu hranice prag/ems, který „seřízl“ pražské souvrství do takové míry, že většina tohoto sledu náleží emsu.